

NIEUWS BUREAU

redactie:

E. den Boer,

W. Hoorn,

G. van der Voet

adres: Stichtse Rand 42, 3911 JV Rhenen

87 - 2

Van de redactie:

Een sobere aflevering dit keer zonder plaatjes, en rechtstreeks op stencil getikt. Hopelijk zal de inhoud het gebrek aan uiterlijk schoon compenseren.

Ons streven was in ieder geval voor de zomervakantie nog een aflevering uit te brengen, en dat is min of meer gelukt.

De onderwerpen zijn:

- aantasting van de <u>ozonlaag</u>	blz. 2
- Klein Chemisch Afval	blz. 3
- <u>verwerking</u> huisoudelijk afval	blz. 5
- klachtennummer bij <u>geluidshinder</u>	blz. 6
- kruidplanten- cursus plantsoendienst	blz. 7
- verslag Jaarvergadering WMR	blz. 9
- <u>hinderwetvergunning</u> vossenfokkerij Elst	blz. 10
- <u>plantsoefproject</u> Groeneweg	blz. 11
- <u>waterwingebied</u> - volkstuinten	blz. 12
- <u>kringlooppapier</u>	blz. 13
- Aafke Vervoort nieuw gemeenteraadslid D'66	blz. 16
- hulp gevraagd bij <u>hinderwetvergunningen</u>	blz. 16

HET GAT IN DE OZONLAAG Ozonlaag in atmosfeer ernstig aangetast.

In de ozonlaag hoog boven de Noordpool en de Zuidpool zitten gaten die snel groter worden. Elders wordt de ozonlaag dunner. Zo bereikt ultraviolette zonnestraling steeds gemakkelijker het aardoppervlak en bedreigt de gezondheid van mens, dier en plant.

Elke procent vermindering van de ozonlaag doet bij blanke mensen de kans op huidkanker met vier procent toenemen en vergroot de kans op de oogandoening "staar". Ook infectieziekten van de huid zullen toenemen. De groei van bepaalde planten zal verminderen en waterdieren in ondiep water zullen sneller sterven. (bepaalde soorten plankton, basis van een biologische voedselketen).

Alles wijst er tot nu toe op, dat de concentratiedaling van ozon het gevolg is van de uitworp van halogeenkoolwaterstoffen, waartoe ook FREON behoort. Deze FREONS zijn verantwoordelijk voor meer dan 70 % van de afbraak van de ozonlaag. Alleen al door de landen van de EEG wordt jaarlijks 750.000 ton freon uitgestoten. Alleen door een drastische vermindering tot onder 5 - 15 % van het huidige niveau van freonuitstoot zal de ozonlaag de kans krijgen zich heel langzaam te herstellen.

De bekendste toepassing van freons vormen de sputibussen, met name spuitbussen voor parfums en haarlak, waarin freon wordt gebruikt als drijfgas. (ook zonder drijfgas zijn spuitbussen trouwens milieu-onvriendelijk; koop liever een produkt in tube, of verstuiver met pompje).

Freonsputibussen zijn te herkennen aan het volgende opschrift: "waarschuwing: bevat een chloorfluormethaan dat schadelijk kan zijn voor het milieu en voor de gezondheid van de mens door vermindering van ozon in de stratosfeer". Vijf landelijke milieu- en konsumentenorganisaties hebben de fabrikanten van spuitbussen gevraagd freons zoveel mogelijk te vervangen door andere minder bezwaarlijke stoffen.

Ook in koelkasten, vriesinstallaties en airconditioners wordt freon gebruikt als koelvloeistof. Ten dele door weglekken tijdens gebruik, maar vooral ook door lozing na afdanken van de apparaten, bereiken deze freons de atmosfeer, Deze schade kan men op twee manieren fors verminderen:

- recycling van freon uit afdankte apparaten. Daartoe is een goed inzamelings- en recyclingsysteem noodzakelijk, maar nog niet voorhanden;
- vervanging van de schadelijke freons door minder schadelijke koelvloeistoffen.

Verder wordt freon gebruikt als "blaasmiddel" bij de vervaardiging van Piepschuim. Deze schuimplastics (polystyreen, polyurethaan) worden gebruikt als verpakkingsmateriaal (elektrische apparaten, vleesschaaltjes in de supermarkt, eierdozen, etc.), als isolatiemateriaal en in meubelen.

De freonuitstoot kan ook hier beperkt worden, door o.a. de bij de fabricage van piepschuim vrijkomende freon op te vangen en weer te gebruiken i.p.v. deze freon ongecontroleerd de lucht in te laten, zoals nu gebeurt.

Nog beter, en ook realiseerbaar is de toepassing van minder schadelijke blaasmiddelen zoals CO₂, pentaan, water en stikstof.

Karton als verpakkingsmiddel i.p.v. plastic, en het gebruik van andere isolatiemiddelen (glaswol, perliet).

Kortom, er valt een heleboel te doen, maar de bereidwilligheid van regering- en fabrikanten om er snel wat aan te doen lijkt bijzonder klein, men speelt elkaar de zwarte Piet toe en maatregelen blijven tot nu toe uit.

Daarom is het nodig dat de konsument zelf actie onderneemt: door artikelen als hier genoemd zoveel mogelijk in de winkel te laten staan zullen de fabrikanten langzaam maar zeker gedwongen worden op te houden met het op de markte brengen van deze produkten, zuiver en alleen omdat de vraag ernaar stagneert.

Op deze manier zullen edonomische motieven, in plaats van ideologische of ecologische, de producenten er toe brengen te zoeken naar alternatieven, en dan zijn we tóch op de goede weg.

Meta Ieker

Bronnen: Lucas Reijnders, in Natuur en Milieu, febr. 1987
Milieudefensie, april 1987

NEDERLANDS HUISHOUDEN loost 143.404 ton chemisch afval

Via vuilniszak of riolering wordt jaarlijks geloosd:

verf	1.400 ton
bestrijdingsmiddelen	50
afvalolie	10.000
geneesmiddelen	1.500
batterijen	4.000
thermometers	4
foto/filmresten/chemicaliën	1.450
pvc	40.000
apparaten	50.000
leder/rubber	<u>35.000 ton</u>
Totaal	143.404 ton

- (Wat betreft de laatste 3 categorieën: via kunststoffen komt zo'n 40.000 ton pvc vrij met hoge concentraties cadmium, chroom, koper, lood en zink. Bij apparaten denken we aan de zware metalen in stofzuigers, koelkasten, t.v.'s e.d. en leer- en rubberafval bevat chroom)

N.B. Dit cijfermateriaal is afkomstig uit het rapport Klein chemisch afval, Groot probleem. Uitgave Milieudefensie.

In de praktijk wordt onderscheid gemaakt tussen groot chemisch afval (vnl. afkomstig uit industrieën) en klein chemisch afval afkomstig uit huishoudens en kleine bedrijven. Dit "klein" slaat dus niet op mogelijk minder gevaarlijke of minder schadelijke stoffen, maar op de kleine hoeveelheden waarin het via vuilniszak of riolering geloosd wordt.

In 1979 trad de Wet Chemische Afvalstoffen (WCA) in werking om te voorkomen dat chemisch afval op onverantwoorde wijze zou worden verwijderd omdat dit soort afval schade toebrengt aan het milieu en grote risico's oplevert voor de gezondheid van de mens.

De moeilijkheid bij de naleving van deze wet is echter dat niet alle chemisch afval onder de wet valt. Alleen als er sprake is van een bepaalde hoeveelheid of concentratie van een schadelijke stof valt het onder de wetgeving.

De truc ligt voor de hand: als je chemisch afval maar genoeg verdunt met bv. zand of water, dan is het geen chemisch afval meer in de zin der wet.

Niet voor niets bevinden zich de meeste grote chemische bedrijven langs de grote rivieren. Wanneer de industrieën deze "verdunningstruc" toepassen, roepen we allemaal "schandalig" en "misdadige praktijken", en terecht! Echter eigenlijk passen we dezelfde truc ook toe bij ons eigen huishoudelijk chemisch afval. Met z'n allen "verdunnen" we ons chemisch afval via afvalzak of riool met de grote jaarlijkse afvalhoop van 20 miljoen ton. (Wist U overigens dat 1 liter afgewerkte olie 1 miljoen liter grondwater vervuult?)

Alle probleemstoffen die wij op deze manier uit ons huis verwijderd dachten te hebben, komen zo via verbrandingsinstallaties (luchtvervuiling), vuilstortplaatsen (bodemvervuiling) of riolering (watervervuiling) uiteindelijk toch weer in onze eigen leefomgeving terecht.

U zult zeggen: er zijn waterzuiveringsinstallaties, luchtfilters e.d., maar hoe knap de technische oplossingen ook zijn, het afvalprobleem blijft door de opeenhoping van die stoffen in filters.

En waarom ook kiezen voor dure technische oplossingen? Vgl. de katalysator als oplossing tegen de zure regen, terwijl iets langzamer en minder vaak autorijden een zelfde effect oplevert. Een oud gezegde luidt: het paard achter de wagen spannen. En dat is precies wat wij nu doen!

Dit stukje gaat over het probleem van het chemisch huishoudelijk afval. Alle informatie over welke nu precies die probleemstoffen zijn in het huishouden kunt U lezen in de folders en de plastic zakken die de gemeente verstrekt heeft tijdens de Aktie Rhenen Schoon.

Maar het is misschien ook een goed moment om even stil te staan bij het grootste milieuprobleem: de mens zelf, en met name zijn houding tegenover de natuur.

Als we spreken over gevolgen van milieuvervuiling verwijzen we altijd naar stervende bossen, zieke en uitstervende diersoorten, verdwijnende planten, weggrottend steen en beton, vervuilde lucht, verontreinigde grond, vies water ... maar welke plaats neemt de mens zelf in: die van vervuiler en onuitroeibare toeschouwer?

Deze houding van de westerse mens van de laatste eeuwen t.o.v. de natuur en het streven naar een objectieve wetenschap, waarbij de mens de rol vervult van objectieve waarnemer, dat is in feite het grootse milieuprobleem. Wetenschappelijk hebben we de milieuproblemen onderkend, we kennen nu oorzaak en gevolgen, en we zoeken ook naar maatregelen en oplossingen ter bestrijding. Alleen zoeken we in de verkeerde richting (zie bovengenoemde dure en technische oplossingen). Bovenal zouden we moeten leren beseffen dat alles waarmee wij de natuur bevuilden uiteindelijk via de kringloop der natuur op ons eigen bord en in ons eigen huis terug komt.

En wat natuurbeschermers al jaren lang zeggen, horen we nu ook uit de mond van milieuminister Mijpels: eigenlijk zouden dergelijke gevaarlijke stoffen niet geproduceerd o.q. gekocht moeten worden. Maar zolang we ons niet uit de moeilijke vicieuze cirkel van produceren/ consumeren (vgl. rol van reclame) kunnen losbreken, kunnen we tenminste proberen ons op verantwoorde wijze van onze afvalprodukten te ontdoen.

In het geval van huishoudelijke chemische afvalstoffen betekent dit deze regelmatig naar het gemeentelijk chemisch afvaldepot aan de Bantuinweg brengen of laten ophalen (na telefonisch verzoek).

De Werkgroep Milieubeheer is een voorstander van het geregeld huis aan huis ophalen, maar daarvoor is een dure "mobile chemo-kar" nodig (vervoer van chemisch afval is aan strenge regels gebonden!), en eigenlijk is dat ook een "paard achter de wagen oplossing". Momenteel is alles echter beter dan de spullen weg gooien via vuilnisbak, gootsteen of w.c.

Laten we, ook na de Aktie Rhenen Schoon, doorgaan met zoveel mogelijk inleveren, maar ons tegelijkertijd afvragen of al deze sterk milieuvervuilende middelen wel zo hard nodig waren in onze huishoudens.

Willy Hoorn

AFVALPROBLEEM - VERWERKING HUISHOUELIJK AFVAL

De methode van inzamelen (via plastic zak, container, 1 of 2 maal per week e.d.) is de taak van de gemeente.

De methode van verwerken van huishoudelijk afval (bv. verbranden, storten e.d.) is de taak van de provincie. In de provincie Utrecht is dit de taak van de A.V.U. (Afvalverwijdering Utrecht), een samenwerkingsverband van Provinciale Staten (5 leden) en Gemeenteraden en Streekverbanden (20 leden).

Over inzamelmethoden, met name via de plastic container, is in de vorige Nieuwsbrief al kritisch geschreven. Deze keer aandacht voor de verwerking.

Onder het beleid van Winsemius is de gedachtengang ontwikkeld dat het afvalprobleem alleen effectief opgelost kan worden als:

- de afvalstroom beperkt wordt. Dit kan o.a. door:
- zoveel mogelijk te scheiden in het huishouden om hergebruik te bevorderen en grondstoffen te recyclen.

Bij goede scheiding en goede inzamelmogelijkheden v.k.v. de gemeente (Groente-fruit-tuin-afval 50 %, papier en karton 25 %, glas 15 %, metalen 7 %) zal de resterende fraktie relatief klein zijn. Er zal dan een klein percentage gestort of verbrand hoeven worden.

Afvalverwerkende bedrijven als de A.V.R. (Afvalverwerking Huismond) zijn per definitie gebaat bij zoveel mogelijk afval (hetzelfde geldt voor particuliere inzamelbedrijven als bv. Spitman). Dit compliceert de oplossing van het afvalprobleem.

Oplossing via afvalbeperking en hergebruik via gescheiden inzameling vergt investeringen en aanpassingen van de verzamelende instantie (gemeente of privé-bedrijf), maar zal op de lange termijn de beste oplossing blijken.

De goedkoopste, en dus meest "politieke - korte termijn" oplossing is alle huisvuil op één hoop te gooien en alles te verbranden, bovendien levert dit energie (naast luchtvervuiling).

N.B. Het organische, en composteerbare afval, bestaat voor 90% uit water!

Uit het ontwerpbeleidsplan Werken aan het milieu van de provincie Utrecht blijkt weer eens dat de provincie het afvalverwerkingsprobleem vooral ziet in het gebrek aan stortplaatsen. En onze gedeputeerde milieuzaken Van Wijnbergen is een erkend voorstander van verbranden (goedkoop + energie).

Ook zijn er nog allerlei haken en ogen vanwege afgesloten contracten met de A.V.R. en afspraken over de hoeveelheid te leveren huisvuil (bij te weinig aanleveren van afval volgt een boete). Er is zelfs sprake van de bouw van een nieuwe verbrandingsoven in de provincie Utrecht.

Het is duidelijk dat methode van inzamelen en methode van verwerken nauw met elkaar samenhangen en op elkaar afgestemd moeten worden.

Om een mogelijk ongunstige ontwikkeling al in een vroeg stadium te verhinderen, hebben de milieuorganisaties in het Streekverband Z.O.Utrecht een gezamenlijk standpunt opgesteld. Dit standpunt is door de werkgroep aangeboden aan de heer Vooijs, directeur gemeentewerken Rhenen, tevens voorzitter van de werkgroep Vuilverwerking van het Streekverband en auteur van het rapport Afval niet op één hoop.

" De natuur- en milieugroepen in zuidoost-Utrecht staan, wat betreft het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval, op het volgende standpunt:

- a. Op korte termijn zouden de gemeenten in zuidoost-Utrecht over moeten stappen op het gescheiden inzamelen van huisvuil, gericht op de composteerbare fraktie.

b. Gelijktijdig moet in de regio Zuidoost-Utrecht de mogelijkheid worden geschapen deze fraktie te komposteren. Dit om kosten en milieubezwaren van transport zoveel mogelijk te voorkomen.

(Tot zover wordt het standpunt van het Streekverband zuidoost-Utrecht onderschreven. Uit milieuhygiënische overwegingen vinden wij de volgende aanvullingen belangrijk:)

1. Het opzetten van een komposteeringsinrichting voor de regio zuidoost-Utrecht is een stap in de goede richting. Teneinde transportkosten nog verder te verlagen, en milieubezwaren die samenhangen met grootschalig transport nog verder terug te dringen, zou het beter zijn meerdere inrichtingen op te zetten.
2. Het is van belang dat ook de componenten uit de restfraktie (de "drogc" fraktie) zoveel mogelijk worden hergebruikt. Dit kan bereikt worden door enerzijds de bestaande inzamelmethoden te handhaven (vooral oud papier en glas), en anderzijds nieuwe inzamelmethoden te bevorderen (bv. via milieuboren, uitbreiding van de reinigingsdienst of statiegeldsystemen (bv. glas, blik e.d.)
3. De plastic zak is niet het meest geschikte inzamelmiddel, omdat deze de kompostering van de inhoud bemoeilijkt. Ook een grote minikontainer van 120 liter of meer heeft nadelen. Onderzoek naar betere inzamelmiddelen is zeer gewenst. Vanzelfsprekend dient dan wel rekening te worden gehouden met de arbeidsomstandigheden van vuilnisophalers.
4. Er moeten géén verbrandingsovens voor huishoudelijk afval in de provincie Utrecht worden gebouwd, omdat dit grote milieuhygiënische bezwaren met zich mee brengt. Op dit moment is er landelijk voldoende verbrandingscapaciteit. Wanneer steeds meer gemeenten overgaan tot het komposteren van het organische afval, zal minder verbrandingscapaciteit nodig zijn.

IVN Milieuwerkgroep Veenendaal
IVN Afd. De Bilt e.o.
IVN Afd. Heuvelrug/Kromme Rijn
Milieuwerkgroep De Bilt/Bilthoven
Stichting Milieuzorg Zeist
Stichting Stichtse Milieufederatie
Stichting Werkgroep Milieubeheer Rhenen
Vereniging Maarn/Maarsbergen Natuurlijk
Vereniging Milieuzorg Doorn
Vereniging voor Dorp en Natuur Leersum/Amerongen
Verenigd Utrechts Milieuwerk

GELUIDSHINDER, veroorzaakt door militaire vliegtuigen

De WMR heeft een brief geschreven naar de Koninklijke Landmacht naar aanleiding van de regelmatige geluidshinder veroorzaakt door laagvliegende militaire vliegtuigen.

Bij voortdurende hinder kunt U bellen:

Overste Giebel, Sectie Luchtmacht Staf Geluidshinder

Tel. 070 - 492300

Kruidplanten in de plantsoenen: nog een lange weg.

In februari - maart verzorgde ik voor de plantsoendienst Rhenen een cursus onder de titel "Kennis en gebruik van kruidachtige planten in de plantsoenen". Het omvatte 4 avonden, waarin achtereenvolgens de volgende punten aan de orde kwamen.

1. Waarom deze crisis? - nadelen van het gifgebruik, en kort overzicht van alle alternatieve mogelijkheden (dus niet alleen de door mij nadrukkelijk voorgestane kruidachtige ondergroei).

2. Bermen en gazons kunnen leuker! Binnen de stad zien we nu alléén maar de wekelijks geschoren biljartlakengazons. Op sommige plaatsen zou je daar best bloemrijke bermen van kunnen maken of "hooilandjes" (maar 1 x of 2x per jaar maaien). Als je ziet hoe graag kinderen bloemen plukken, zou je het alleen daarom al willen doen, maar vooral ook bijen (de imkers klagen niet voor niets over de bloemenarsoede in het moderne "groene" landschap ...), vlinders enz. zullen ons er dankbaar voor zijn. Ook sommige met gif onderhouden smalle heestervakken (bv. Paardeveld en Brukenlaan) zou je best door een bloemenberm kunnen vervangen.

3. Het bosplantsoen is voornamelijk aan de stadshuizenranden en in de nieuwe wijken verdwegen. Hierin kan veel meer met kruidachtige bloeiplanten worden gedaan, vooral in de randen waar nu nog steeds gif wordt gebruikt ... Of geschikte soorten bewust aanplanten of zaaien, óf de spontane begroeiing sturen door selektief wieden. Ook al omdat bosplantsoen goedkoper in onderhoud is dan het "sierplantsoen", zou je het ook in de oude stadsdelen méér moeten toepassen. In deze zin is ons Europese Milieujaar-project aan de Groeneweg tevens een toetssteen. Kan een groep bewoners een kruidenondergroei zó sturen dat een tegelijk onderhoudsarm en leuk, vrij natuurlijk plantsoen ontstaat?! In elk geval zijn er meerdere proefprojecten.

4. Als derde poot in het stadsgroen is er het "sierplantsoen" (eigenlijk kwalijk om zo in klassen te denken). Hierin is een kruidentoepassing nog erg weinig ontwikkeld, bv. wel enigszins rond het gemeentekantoor. In elk geval bedoel ik hiermee niet de tijdelijke en nogal tuttige, zeker niet "ekologische" aanplant van eenjarige handelsplanten als Begonia en Ageratum op rijtjes met kale grond er tussen (alsof iedere Rhenenaar dat zigeunerinnetje aan de wand zou waarderen ...!). Er zou eindelijk eens serieuze ervaring moeten komen met aanplant en onderhoud van enerzijds inheemse bodembedekkende kruiden zoals gewone ereprijs, hondsdrag, lievevrouwenbedstro, weidehavikskruid, muizeoor, enz., anderzijds met "border"soorten als wilde margriet, scherpe boterbloem, pastinaak, perzikklokje, jacobskruiskruid. Zowel bodembedekkend als met veel bloemen toegerust zijn bv. dagkoekoeksbloem, dolle kervel, stinkende gouwe, akkerklokje.

Al deze plantennamen zijn nog veel te weinig bekend, zodat ik blij hameren op soortenkennis, immers onbekend maakt onbemind. Daarom zijn in de cursus, die ik nu ook elders in den lande wil aanbieden, vele assortimentslijsten opgenomen.

Het was een hele klus om elke 14 dagen de vele bladzijden tekst op tijd geschreven te hebben en bovendien de vele dia's steeds weer uit te zoeken.

De dia's waren belangrijk om droge theorieverhalen te vermijden in dit gezelschap van praktisch denkende mensen. Er was een goede opkomst: circa 2/3 van de plantsoendienst. Ook een student uit Wageningen kwam informatie opdoen.

Tot slot zijn er 2 oktours geweest: eerst in Rhenen langs een aantal kruidenprojecten (Wilhelminaschool, Dunorpschool, Van Arkelweg, en bij mij thuis), en als afsluiting een dagekursie naar Zwolle. Deze stad was gekozen, omdat men daar al vrij ver is in de toepassing van kruidachtige planten (op mijn teetoonstellingspanelen staan veel foto's uit Zwolle).

Naast vele plantsoenendienstmedewerkers gingen naar Zwolle mee wethouder Vink, directeur Vooijs, Van der Steen en De Ridder. Als besluit was er een diner bij Van der Valk.

Een "tastbaar" gevolg van de cursus was in elk geval, dat weer 2 nieuwe kruidenprojecten zijn gestart. De heer De Ridder en ik hebben samen aan de te-
kentangefel voor Seringplantsoen en Stationsweg kruidensoorten geselecteerd die als randbeplanting moeten gaan dienen, als vervanging van respectievelijk het herhaalde schoffelwerk dan wel gif. Selektief wieden (liefst met de vingers!) moet daarvoor in de plaats komen, wat bij dichtgroeien steeds minder werk wordt, vooral minder in de zomer. Voor het Seringplantsoen zijn 20 soorten uitgekozen (onderhoud door de bewoners!) en voor de Stationsweg 10. Uit eigen voorraad zou ik hiervan een groot deel leveren. Toen het in mei begon te regenen heb ik in 2 dagen tijd in snel tempo in totaal ruim 2100 planten geleverd, die dadelijk zijn ingeplant. Door het natte weer is alles prima gaan groeien.

Hoe is nu de voorlopige evaluatie van dit alles? Van ons gemeentelijk overleg vernam ik, dat Gemeentewerken Rhenen, na een aanvankelijk enthousiasme over mijn cursus, toch enige twijfels zou hebben over de haalbaarheidsmogelijkheden van de kruidentoeepassingen in Rhenen, sinds het "toetsingsbezoek" aan Zwolle. Dit is dan toch teleurstellend als je zo bezig bent geweest een flink stuk plantenkennis en ekologisch denken aan te bieden. Beter ware het niet direkt een oordeel te vellen, maar de plantsoenprojecten nog wat serieuzer uit te voeren en de resultaten af te wachten.

Het al wat oudere projekt IJsterberg is bijna geheel mislukt, deels door de zeer slechte (schrake en mogelijk nog giftige) bodem, deels door een zeer droge zomer, deels door een niet geheel juiste keuze van plantensoorten, maar ook wel deels doordat het plantsoenenpersoneel nog niet zo goed raad weet met het onderhoud aan een (wilge) kruidenbegrøeiing. Men is teveel gewend om óf alles weg te schoffelen en alleen de heesterbeplanting te laten groeien, óf bv. midden in een bosplantsoen helemaal niets te doen waarbij je uiteindelijk vnl. minder fraai gras krijgt.

Recentelijk heb ik het nieuwe projekt Stationsweg met de floor mij geleverde planten - weidehavikskruid, gevlekte gele dovenetel, nagelkruid, dagkoekeksbloem, gewone ereprijs en hondsdrag - bekeken, en helaas zag ik nog geen optimaal onderhoud. Achterin was alles weggeschoffeld (hoewel ter plekke van nature veel stinkende gouwe voorkomt: die zou via selektief wieden dus mooi bodembedekkend kunnen werken ...), en tussen de aangeplante kruiden aan de voorzijde waren de onkruiden nog niet weggehaald. En juist het eerste jaar moet er wat extra gewied worden, in de dan nog grote open plekken. Bij voorkeur met de vingers, daar de schoffel te grof is tussen de kruidenaanplant. Ook in het Seringplantsoen zag ik iets dergelijks.

Hopelijk komt dat selektieve wieden toch nog wel tot stand, want anders moeten we straks van "mislukken" sproken zonder dat het serieus is gepro-
beerd Ook in de hier en daar (o.a. Van de Paltshof, Radboudweg, Teldersweg) met muizeoren ingeplante boomkransen heb ik nog geen optimaal onderhoud gezien: "onkruiden" als gras, schapezuring, melganzevoet, varkensgras enz. moet je natuurlijk wel weghalen, met je vingers, en maar 1 soort (de aangeplante) moet blijven staan. Die kruiden zijn geen wonderplanten, die zonder onderhoud alles afdekken.

Prima dus dat het met de kruidachtige planten geprobeerd wordt - in de boomkransen zouden wat meer soorten gebruikt moeten worden, dus niet alleen muizeoor, maar ook de gewone ereprijs, oranje havikskruid, aardbei, weidehavikskruid -, maar het juiste "gevoel" voor deze planten is er dus nog niet helaas.

Ik heb persoonlijk meerdere projekten in Rhenen, en daar lukt het wel, terwijl daar per maand toch maar een paar uurtjes aan besteed. Daarom blijf ik heilig overtuigd van de mogelijkheden van deze kruidenondergroeimethode. Ik denk dat er gewoon méér mensen moeten komen die "ekologisch" denken en voelen en de inheemse planten kennen. Soms wordt er zo simpel over geoordeeld: "het is een kwestie van smaak". Maar als je die planten niet kent, dan kun je er toch ook niet over oordelen ?

En wat die smaak betreft, daar zit bij het huidige plantsoenbeheer nog steeds een gifsmak aan ... (gekoppeld aan een beperkt groenbeeld met alleen heesters er bomen).

Ergens begint het al bij de gemiddelde tuinbezitter: veel kaal geschoffelde grond, steeds dezelfde handelsbloemen en coniferen, en een bloemloos te vaak gemaaid gazon - de tuin als trimbaan. Wat dat betreft valt er nog bergen werk en voorlichting te verrichten

Dirk Prins

JAARVERG. DORING op 9 april, met de film "Het is de aarde die huilt"

en inleidingen van Willem Hoogendijk, medewerker van de Stichting Milieu Edukatie Utrecht, en Hans Bosch, medewerker AbaKabo-rapport.

"Het is de aarde die huilt" is een visie van Amerikaanse indianen op onze technische westerse samenleving. Hierop aansluitend volgde een discussie over "wat doen we met ons afval", afval als één van de factoren die de aarde "doet huilen".

Aanleiding om juist het aspekt afval als onderwerp van discussie te stellen, was het rapport van de AbaKabo: Vernieuw de reinigingsdienst.

In dit rapport wordt uiteengezet dat de kostbare opdracht voor gemeenten het afval af te voeren minder energie en milieuvervuiling bij de verwerking meebrengt, indien de afzonderlijke afvalcomponenten, zoals papier, glas, de organische fraktie (Groente-Fruit-Tuinafval) gescheiden worden opgehaald en verhandeld of verwerkt door de gemeentereinigingsdienst zelf.

Bij een gezamenlijke aanpak van een groep gemeenten zou dit bovendien financieel zeer aantrekkelijk zijn.

Op deze manier zouden we ook zuiniger met de produkten van de natuur omspringen en minder de aarde bevuilen.

Voorwaarde is dat produkten op zodanige wijze worden vervaardigd dat zij na gebruik weer tot bruikbare componenten kunnen worden verwerkt en er bij de produktie geen schadelijke afvalstoffen vrijkomen.

In de film zagen we beelden van de primitieve natuur in de U.S.A. in de reservaten van de indianen. De radio-actieve afvalhopen, welke ook de waterlopen heeft besmet, bedreigt in een wijde omtrek het leven en de zultuur van deze mensen. Weinig mensen realiseren zich wat kerncentrales betekenen voor het leven van de indianen. Een even rampzalige ingreep in de natuur en het leven van de daar wonende autochtone indianen is de oliewinning in het noorden van Amerika.

Van de indianen kunnen we leren met meer respekt voor de natuur om te gaan en speciaal de dieren net slechts te zien als producent van goederen.

Blijven we maar door produceren zonder ons over de gevolgen voor de natuur te bekommeren, dan zou onze welvaart wel eens in een ellendespiraal kunnen eindigen: vervuilde lucht, water en bodem.

Voor het gescheiden ophalen van de organische fraktie (G.T.F. afval) is in De Bilt een geslaagde proef gehouden om deze tot compost te verwerken. Gelukkig berustte de opmerking van Burgemeester Schoonderbeek in de discussie, nl. dat de gewonnen compost niet afzetbaar is, op verkeerde informatie. Navraag in De Bilt leerde dat hier geen problemen mee zijn, wel met het vinden van een goed composteerbedrijf.

Wanneer we bedenken dat de organische fraktie tot 50% kan bedragen, een fraktie die grotendeels uit water bestaat, dan is het vervoer hiervan naar de verbrandingsoven in de Rijnmond een kostbare zaak die niets oplevert.

We hopen dat er spoedig stappen worden gedaan om deze fraktie tot een waardevol produkt te gaan omzetten, en ook de overige frakties gescheiden worden opgehaald. De inwoners hoeven dan niet meer met hun "gescheiden" spullen naar de verschillende bollen te sjouwen. Dat wordt nu wel van hen verwacht.

Wies Cobben

Vossenfokkerij Elst

Dinsdag 30 juni 1987 vond de zitting plaats van de Raad van Staten, waar de verschillende bezwaarden werden gehoord, in de hinderwetvergunning van de vossenfokkerij J. Mooren bv. te Elst/Amerongen.

Door Prov. Staten van Utrecht was een vergunning verleend voor het houden van 900 fokmoeren, in totaal 6000 vossen.

Aangezien deze 6000 vossen een aanzienlijke stank verspreiden over Elst, vooral 's avonds, en tevens met hun mest bodem en lucht vervuilen, hebben 325 bewoners van Elst met de werkgroep een bezwaar hiertegen ingediend.

Eigenaar J. Mooren daarentegen wenste nog een grotere produktie.

De verschillende partijen werden gehoord.

Tevoren hadden we een bezoek gebracht aan "Het Spelderholt" te Beekbergen, Onderzoeksinstituut voor pelsdieren om ons te laten informeren over de vos o.a. zijn mestproduktie. Aangezien het bij de pelsdierenfokkerij J. Mooren een overschakeling betrof van nertsen op pelsdieren, werd er ons inziens een onreeële omschakelingsfaktor gehanteerd, zoals vermeld in de Brochure Hinderwet en Veehouderij.

Wij pleitten voor: - een terugbrengen voorlopig van het aantal fokmoeren tot 650, zoals in de ontwerpvergunning was voorgesteld en door de Inspecteur Volksgezondheid aanvaardbaar werd geacht. Bovendien onderzoek naar de daadwerkelijke stankoverlast, voordat een definitieve vergunning wordt verleend.

- geen uitbreiding installaties en gebouwen;

- verplaatsing van de fokkerij naar een minder milieubelastende lokatie.

Wij waren verheugd dat de gemeente Rhenen de klachten van de inwoners van Elst ondersteunde bij monde van de heer A.B. Dalmijn.

Wies Cobben

Plantsoenproject Groeneweg

De W&M heeft in de herfst van 1986 een project ingediend bij het Nationaal Comité voor het Europees Jaar van het Milieu (E.J.M.)

Het project behelsde een proef in een rhenens plantsoen, waarin als alternatief voor chemische onkruidsbestrijding geëxperimenteerd zou worden met de toepassing van diverse, al dan niet (inheemse) kruidachtige bodembedekkers. Een noodzakelijk experiment om enerzijds de planten te testen die voldoen op de droge schrale rhenense grond, anderzijds om ervaring op te doen in het beheer van dergelijk groen en om een indruk te geven aan de rhenense bevolking hoe zo'n plantsoen er uit zal zien.

Het motief van de werkgroep om zo'n project in te dienen was, en is dat nog steeds, dat het gewenst is om het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen terug te dringen, vanwege de schadelijke gevolgen voor het milieu, zowel bij de produktie als bij de toepassing van dergelijke middelen.

Hierbij werden we gesteund door de plantsoendienst en het College van B en W.

Even voor de jaarwisseling kregen we van het Nationaal Comité te horen dat het project het Logo van het EJM mocht dragen en werden we uitgenodigd ons project bij de opening van het Europees Milieujaar in Den Bosch te presenteren.

Aldus gebeurde, en ondertussen werd in Rhenen naarstig gespeurd naar een plantsoen dat geschikt zou zijn voor de proef en de goedkeuring van de gemeente weg zou kunnen dragen.

De volgende factoren speelden bij de keuze van het plantsoen een rol:

- de huidige toestand van het plantsoen, die een opknopbeurt zou kunnen gebruiken;
- de aanwezigheid van een talud, die onderbegroeiing wenselijk zou maken;
- de aanleg en aanplant van het plantsoen moest in eerste instantie geschikt zijn voor een omvorming. Zo durfde de gemeente uit angst voor misschien grote veranderingen bv. geen omvorming aan in een representatief plantsoen als het Koningin Elisabethplantsoen.
- de houding van de omwonenden, die ook achter de omvorming zouden moeten staan;
- het beschikbare budget van de plantsoendienst waarin de uitvoering van het project moest passen.

Aangezien een omvorming in een plantsoen met bodembedekkers de eerste jaren extra verzorging behoeft (nl. totdat het plantendeck gesloten is), wordt zo'n plantsoen duurder in het onderhoud. Deze extra arbeidskosten kan de gemeente niet opbrengen. Door de gemeente werd dan ook voorgesteld een plantsoen te kiezen waarvan de omwonenden bereid zouden zijn de eerste jaren te helpen met het plantsoenonderhoud.

Uiteindelijk kwam het plantsoen tussen de Groeneweg en de Willem van Nassstraat uit de bus. Een plantsoen met bosachtige bomen en heester én een talud.

Eén van de werkgroepleden, Hans Aardema, die hier woont en zich zeer betrokken voelt bij het plantsoen, deskundige bovendien, wil er graag wat in veranderen en heeft de indruk dat verschillende bureaus met hem mee willen doen.

De gemeente (plantsoendienst en college van B en W) keurden de keuze van de Groeneweg goed en op 22 juni j.l. kon de werkgroep de Groenewegbevolgers uitnodigen en haar plannen uiteenzetten.

De bijeenkomst werd redelijk goed bezocht. Eerst werd men geïnformeerd over het hoe en waarom van de omvorming van het plantsoen; daarna werd aan de hand van een schets uitgelegd wat de ideeën t.a.v. het plantsoen concreet inhouden.

In hoofdlijnen wil de werkgroep het bosachtige karakter van het plantsoen handhaven en (voorlopig) niets doen aan de kenmerkende groepjes acacia's en dennen, en de dichte afsluitende rand van berberis en cotoneaster aan de Willem van Nasstraat.

Een rij esdoorns in het plantsoen pal voor de woningen zal vrijgesteld worden zodat een rij laanbomen ontstaat. De overige heesters zullen plaatselijk uitgedund worden, opdat de overblijvende heesters vrij uit kunnen groeien en er meer licht op de bodem komt ten gunste van de aanplant van bodembedekkers. Het talud heeft hierbij voorrang.

De paadjes worden gedoogd, maar doorgangen naar de Willem van Nasstraat worden beperkt.

De bewoners waren zeer geïnteresseerd, zagen ook moeilijke punten zoals spelende kinderen of "foutparkeerders", maar wilden toch hun medewerking toezeggen.

Er is nu afgesproken dat na de zomervakantie een "excursie" in het plantsoen gehouden wordt, en vervolgens een nader uitgewerkt werkplan voorgelegd zal worden.

Grietje van der Voet

Voorzichtig zijn in waterwingebied !

De waterleidingbedrijven hebben op landelijk niveau alarm geslagen wat betreft de drinkwatervoorziening bij voortgaande bodemverontreiniging.

Ons drinkwater is tot nu toe nog één der zuiverste van Nederland, aldus Ir.F.O. Reerink, regionaal inspekteur voor de milieuhygiëne en volksgezondheid voor Z.O. Utrecht, tijdens een lezing over drinkwater in Elst. De avond was georganiseerd door de konsumentenvereniging Speenkruid.

Toch wordt ook ons grondwater bedreigd door o.a. overbemesting, verzuring en gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Een waterwingebied, het puttenveld, beslaat een oppervlakte met een straal van ten minste 30 meter rond de put, daarnaast zijn er de zg. beschermingszones.

Men spreekt van waterwingebieden I en II, waarin o.g.v. de Verordening grondwater en bodembescherming bepaalde activiteiten en gebruik van bestrijdingsmiddelen verboden zijn. Men hanteert hierbij zg. zwarte en witte lijsten. (voor informatie Gemeentehuis Rhenen).

N.a.v. deze gegevens heeft de werkgroep tijdens het laatste gemeente-overleg in juni gevraagd of het volkstuintencomplex, gelegen in waterwingebied II, in de vergunningsvoorwaarden gewezen is op de extra risico's die activiteiten in een waterwingebied met zich meebrengen, m.n. gebruik van verboden bestrijdingsmiddelen. Hoewel mensontspannende en milieuvriendelijke tuinbouw altijd beter is dan de tot nu toe plaatsvindende intensieve bemesting op dit terrein aan de Reumersweg, moet men toch extra alert zijn in een waterwingebied.

Dat geldt ook voor het parkeren van auto's (val. 1 liter afgewerkte olie verknooit 1 miljoen liter grondwater), misschien zijn verharde parkeerplaatsen noodzakelijk.

Overigens zal men niet alleen in de volkstuinten voorzichtig moeten zijn, ook o.a. het beheer van de Stadsbossen zal gericht moeten zijn op zo min mogelijk bodemverontreiniging.

Willy Hoorn

Centrale Directie Voorlichting
en Externe Betrekkingen
WOB/WNO

Aan het bestuur van de Stichting
Werkgroep Milieubeheer Rhenen
Utrechtsestraatweg 7
3911 MT RHENEN

De afzender	De geadresseerde	De afzender	De geadresseerde
	16 maart 1987	DVB 0401270	1 april 1987

Onderwerp

Gebruik kringlooppapier

Geacht stichtingsbestuur,

Gaarne wil ik reageren op uw brief van 16 maart jl., waarin u stelt dat mijn departement het belang van kringlooppapier uit het oog zou hebben verloren. Dit n.a.v. het feit dat bij het ROM-magazine op wit papier is overgestapt.

Ik deel uw mening ten volle dat kringlooppapier tal van voordelen heeft met het oog op een schoner milieu. Dat betekent echter nog niet dat het zonder meer voor alle doeleinden kan worden toegepast. Aan het gebruik van kringlooppapier kleven helaas nogal wat druktechnische bezwaren. Het is niet geschikt om er foto's met dezelfde helderheid af te besiden als op het normale papier mogelijk is; ook kleurverloop (nuanceringen binnen eenzelfde kleur) komt op kringlooppapier niet tot zijn recht. Vandaar dat de papierindustrie kringlooppapier in het algemeen vooral gebruikt voor de fabricage van toilet-papier, pakpapier, karton e.d.

Ook vanuit voorlichtingsoogpunt is kringlooppapier niet altijd het meest geschikt. Het is de bedoeling dat voorlichtingspublicaties, wil de boodschap überhaupt overkomen, allereerst tot lezen moeten noden. Een aantrekkelijke vormgeving met scherpe foto's en goede kleurweergave kan daartoe in belangrijke mate bijdragen. Grijs kringlooppapier biedt daarvoor onvoldoende mogelijkheden.

Nog afgezien van het kostenaspect, is om deze redenen besloten het ROM-magazine voortaan op gewoon wit papier te drukken. In alle gevallen waarbij bovengenoemde bezwaren niet gelden, verdient het gebruik van kringlooppapier de voorkeur. Bij mijn departement blijven daarom diverse publicaties, zoals de departementale knipselkrant, studierapporten, persberichten en persdocumentaties, als voorheen op kringlooppapier verschijnen.

Koninkrijk
DVEB 0401270

Datum
1 april 1987

Bladnummer
2

Over dezelfde kwestie zijn overigens onlangs in de Tweede Kamer schriftelijke vragen gesteld. Van deze vragen en de antwoorden hierop doe ik u hierbij volledigheidshalve een afschrift toekomen.

Ik hoop hiermee uw bezwaren in dezen te hebben weggenomen.

Hoogachtend,

De Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

Drs. E.H.T.M. Nijpels

Nederlandse Papierfabrikanten, tegenstanders van kringlooppapier ?

Mit de krant vernamen we dat het ministerie van VROM overgeschakeld was van kringlooppapier op wit papier vanwege een nieuw logo voor minister Nijpels. Ook het RDM Magazine van het ministerie verscheen in 1987 op wit glanzend papier.

Naar aanleiding van deze berichten schreven wij de minister een brief, erop wijzend dat juist het ministerie van VROM de landelijke actie in 1978 van Milieudefensie voor het gebruik van kringlooppapier daadwerkelijk heeft ondersteund. Er was zelfs een ambtenaar, die hierover gebeld kon worden.

Insiddeels zijn kopieermachines en de kwaliteit van kringlooppapier zodanig ontwikkeld dat kringlooppapier zonder problemen kan worden gebruikt. Dit blijkt uit een onderzoek van het Instituut voor Afvalstoffen te Amersfoort, publicatie 56 / 1985, op last van de toenmalige minister gemachtigd, en naar aanleiding van een verslag over de bedrukbaarheid van kringlooppapier.

- kringlooppapieren zijn redelijk tot goed toepasbaar in offsetdruk, stencilwerk en fotokopieerwerk, mits voor elk procedé de meest geschikte soort wordt gebruikt.

De in het verleden veel voorkomende klacht van stuiven en vervuiling van machines is geheel verholpen en was niet groter dan het witte papier dat als referentiekader diende in de proef.

Kringlooppapier geeft:

- minder vervuiling van water
- **minder** energiegebruik
- minder grondstoffenverbruik (bossen)
- minder transport
- een kleinere afvalberg

Het antwoord dat we van minister Nijpels ontvingen, vindt U hierboven afgedrukt. Bij het beantwoorden van ook kamervragen hierover kwam tevens aan het licht dat deze omschakeling tezamen met de reorganisatie voor een doelmatiger gebruik van formulieren f. 500.000 heeft gekost.

Van waar deze omschakeling ?

- Uit de brochures van de Vereniging van Nederlandse Papier- en kartonfabrieken: De Markt van Oud papier en Het Jaarverslag 1986, kunnen we lezen dat grafisch kringlooppapier niet door de nederlandse papierfabrikanten wordt gemaakt.

Ondanks de bevindingen van genoemd IVA rapport, stellen zij dat kringlooppapier slecht is voor de ogen van de "veellezer", en dat het door het stuiven slecht is voor de stencilmachines. Het zou beter zijn papier van een redelijke kwaliteit bij de Nederlandse papier- en kartonindustrie te bestellen! Voorbij gegaan wordt aan het feit dat voor de produktie van grafisch grafisch papier in Duitsland veel energie en water wordt verbruikt waarbij de vervuiling via de Rijn wél bij ons terecht komt. Bovendien is er voor de pulpproduktie veel hout nodig.

Wel moet gezegd worden dat sinds 1960 dat aandeel pulp is gedaald van 80% tot 38 %, terwijl het aandeel van oud papier is gestegen van 20% naar 62% in de totale produktie van papier en karton.

Het oud papier wordt in Nederland gebruikt bij de produktie van krantenpapier voor 25 %, pakpapier voor 75 %, golfkarton 99 %, massief- en vouwkarton 80 % en sanitair papier 65 %.

Door grote investeringen in verwerkingsapparatuur kan het aandeel van oud papier de komende jaren nog aanzienlijk stijgen tot 20 %! (Gemeenten, tel uit je winst!).

In Nederland bestaan momenteel 2 houtverwerkende papierfabrieken die een groot belang hebben bij de houtproduktie in Nederland en hebben bewerkt dat het Meerjarenplan Bosbouw in voor hun gunstige zin gewijzigd is.

Niet onvermeld mag blijven dat het energieverbruik per eenheid produkt met 21 % is gedaald, waarvan 4 % op rekening van warmte-kracht koppeling.

Deze nauwe samenwerking onderling en met de overheid (o.a. WIR premies) heeft zich een winstgevende tak van industrie ontwikkeld.

Wij betreuren echter dat deze Vereniging van Papierfabrikanten hun invloed aanwenden om grafisch kringlooppapier in een kwaad daglicht te stellen d.w.z. kringlooppapier door anderen geproduceerd, en minister Nijpels hebben bewerkt om over te stappen op hun witte papier.

Nieuw gemeenteraadslid D'66

Nu Hanke Robinson afscheid genomen heeft van de gemeentepolitiek, zal zij opgevolgd worden door Aafke Vervoort.

Aafke is al jarenlang een actief werkgroep lid, en heeft zich de laatste tijd vooral bezig gehouden met energiezaken (energiezuinige woningbouw, efficiëntere toepassing van energie).

Bovendien heeft zij jarenlang namens de WMR het gemeente-overleg met de directeur gemeentewerken gevoerd, en als zodanig weet zij als geen ander hoe belangrijk de politiek is bij het tot stand komen en uitvoeren van bepaalde milieuzaken.

Bij alles wat Aafke voor de werkgroep gedaan heeft (en hopelijk zal blijven doen), liet zij zich altijd leiden door goede kennis van zaken en redelijk overleg.

Door deze kwaliteiten zal zij zeker een goed vertegenwoordigster blijken te zijn voor D'66, en een aanwinst voor de rhenense gemeenteraad.

Veel succes, Aafke!

HULP GEVRAAGD bij Hinderwetten

Eén van de taken die de werkgroep zich gesteld heeft, is het regelmatig controleren van aanvragen voor hinderwetvergunningen.

Vaak kunnen op deze manier eventueel hieruit voortvloeiende milieuproblemen tijdig voorkomen worden.

Dit bestuderen en indienen van bezwaarschriften soms is echter altijd moeizaam, nauwkeurig en ingewikkeld werk, en helaas heeft de werkgroep geen jurist of specialist op dit gebied onder haar actieve leden.

Daarom zouden wij het zeer op prijs stellen als één van de donateurs met kennis van, ervaring met of belangstelling voor hinderwetten bereid is ons hierbij te helpen of te adviseren.

Overigens donateurs of actieve leden zijn altijd welkom!